

Jerzy Hausner

Idea Uniwersytetu czy Uniwersytet-Idea

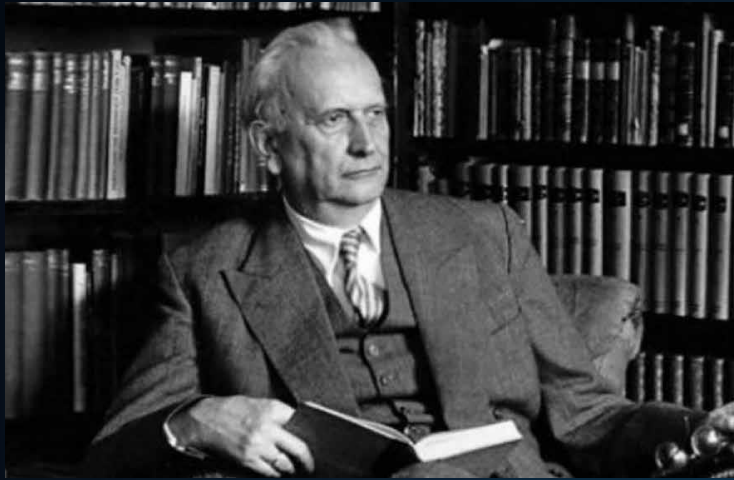
Odpowiedź na pytanie o misję uniwersytetu jest o tyle istotna, że dotyczy ona nie tylko samego uniwersytetu, ale także kondycji człowieka, kultury, nauki, życia społecznego, odpowiedzialności.

Tadeusz Gadacz

*Wstęp do wydania polskiego Karla Jaspersa idea uniwersytetu,
[w:] Karl Jaspers, Idea uniwersytetu, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2017, s. 11–27.*

Źródło zdjęcia: newsweek.pl

Tu uczeń i nauczyciel znajdują się na tym samym poziomie. Nie ma utrwalonej wiedzy, ale panuje bezgraniczność pytań i niewiedza w sensie absolutnym. Tym samym rośnie aż do najwyższej skrajności osobista odpowiedzialność, której nic nie łagodzi.

Karl Jaspers

Filozofia egzystencji, PIW, Warszawa 1990.

Źródło zdjęcia: liberaldictionary.com

POLSKI UNIWERSYTET

A fabryka dyplomów

B uzawodowienie kształcenia

C anomia – depersonalizacja,
osłabienie bezpośrednich relacji,
zwłaszcza między nauczycielami i
studentami

D zanik wspólnotowości

E postępująca biurokratyzacja

F uczony do wynajęcia

G martwota kulturalna i
aksjologiczna

UNIWERSYTET W POSZUKIWANIU ZAGUBIONEJ IDEI

A wspólnota badawcza

D specyficzna
instytucja kultury

B generator wiedzy

E wspólnota
aksjonormatywna

C wielowymiarowe kształcenie –
wiedza, umiejętności,
kompetencje, wyobraźnia

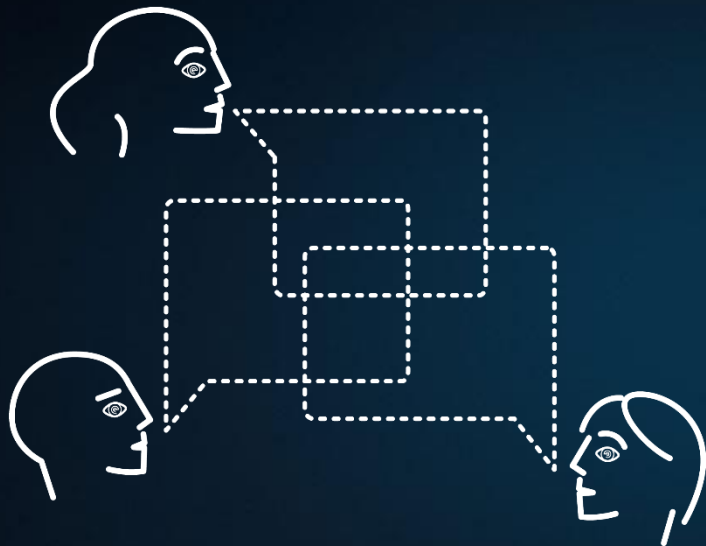
ORGANIZACJA I INSTYTUCJA

Sens działania danej organizacji zawiera się w jej idei, rozumianej jako specyficzny dla niej proces wytwarzania wartości egzystencjalnych i instrumentalnych.

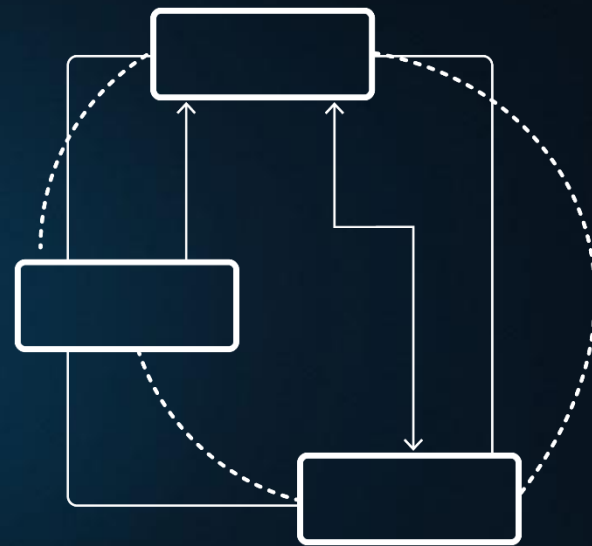
Pozbawiona idei organizacja staje się aktorem oportunistycznym. Organizacja zdolna do sformułowania swojej idei staje się instytucją zdolną do podmiotowości i wyznaczania trajektorii swego rozwoju.

Uniwersytet-Idea: dwa porządki

porządek aksjonormatywny

porządek funkcjonalno-operacyjny

UNIwersYTET-IDEA

1

Każdy uniwersytet, aby być twórczym **generatorem wiedzy** musi wykreować specyficzny dla siebie proces wytwarzania wartości akademickich i wyznaczać trajektorię swego rozwoju.

Idea uniwersytetu może rodzić się w indywidualnym umyśle, ale staje się za sprawą zbiorowego, społecznego wysiłku.

2

Rola uniwersytetu w wytwarzaniu wartości egzystencjalnych polega też na tym, że dokonuje się w nim – jak mówi Karl Jaspers – proces wychowania **majeutycznego**, czyli takiego, które wspomaga rozwinąć możliwości tkwiące w studentach.

Uniwersyteckość słabnie, jeśli studenci są traktowani bezosobowo, jako numer indeksu. Taka będzie przyszłość uniwersytetu, jakie przyjęcie studentów pierwszego roku.

3

- Podporządkowanie uniwersytetu regule bezpośredniej przydatności może przynieść spektakularne osiągnięcia badawczo-wdrożeniowe, ale dokona się to kosztem postępującej degradacji jego kapitału kulturowego.

4

Uniwersytet nie może być tylko skarbnicą zakumulowanej wiedzy, jej repozytorium. Ma być także jej generatorem, i to takim, który przede wszystkim włącza generowaną wiedzę do obiegu otwartego i domeny publicznej – współwytwarza ją i uwspólnia.

TRADYCYJNY MODEL UCZENIA I KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI

Podejście sekwencyjne i stacjonarne:

Wiedza - nauczanie - przekazywanie wiedzy - ćwiczenie -
umiejętności - praktyka - szkolenie - kompetencje

NOWY MODEL UCZENIA SIĘ I KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI

**Podjęcie asynchroniczne, niestacjonarne i dynamiczne
(spirała uczenia się, współniania i generowania wiedzy)**

Wiedza - nauczanie - przekazywanie wiedzy - ćwiczenie -
umiejętności - uczestnictwo - doświadczenie - kompetencje -
obserwacja - uczenie się - dystrybucja wiedzy - uczestnictwo
- refleksja - współnianie wiedzy - wyobraźnia

UNIWERSYTET-IDEA – Z CZEGO WYNIKA I JAK TO OSIĄGNAĆ?

- społeczny generator wiedzy oraz generator wiedzy społecznej
- organizacja i instytucja
- uczonec – badacz, teoretyk, interpretator
- nauczyciel akademicki jako opiekun społeczności
- kopalnia i szlifiernia diamentów
- przywództwo jako przewodnictwo
- wytwarzanie wartości - egzystencjalnych i instrumentalnych
- od spirali zapaści do spirali rozwoju

Jak wygląda nasz uniwersytet?

- Deficyt poznawczy i deficyt aksjonormatywny
- Strukturalne zwichnięcie. Konfiguracja technokratyczna.
- Potężna organizacja, marna instytucja. Organizacja bez wartości, praca bez sensu. Świat pustej formy
- Porządek funkcjonalno-operacyjny jest synchroniczny i instrumentalny, porządek aksjonormatywny jest diachroniczny i egzystencjalny. Równowaga uwsteczniająca
- Instytucjonalne zaklinowanie – system punktowania, rankingowanie szkół, sloty

Uniwersytet jako struktura degeneracyjna

- Jednostka traktowana jako behawioralna skrzynka
- Odniesienie transakcyjne, przy skrajnym osłabieniu odniesienia relacyjnego
- Załamanie solidarności, antagonizm na poziomie egzystencjalnym, odhumanizowanie
- Przeciążenie, pesymizm, rezygnacja. Syndrom kołowrotka
- Rozrastanie akademickiej przestrzeni resentmentu – niska samoocena: obwinianie, wrogość, nienawiść

Uniwersytet jako instytucja długiego trwania

- Uniwersytet jako instytucję długiego trwania trzeba nieustannie odkrywać, aby mógł się stawać
- Musi być stale odkrywany przez kolejne pokolenia
- Obecnie bardziej został zawładnięty niż odkryty

Jak z tego wyjść?

- Sytuacja edukacyjna – doświadczenie wzajemnego uczenia się, to doświadczenie w działaniu
- Formowanie łuku międzypokoleniowego
- Odkryć peryferia wewnątrz uniwersytetu
- Uniwersytet jako węzeł społeczności lokalnej. Aby wytwarzać wartości istotne w szerszej skali, trzeba je wytwarzać w mniejszej – na potrzeby własne
- Kluczem jest współwytwarzanie wiedzy i wzajemne uczenie się – prowadzące do rozwiązywania problemów społecznych. Uniwersytet jako laboratorium życia społecznego

open
economy
summit

- Społeczeństwo wysokich kompetencji – społeczeństwo powszechnej ignorancji

Refleksja końcowa

- Jeśli chce się organicznie budować na wartościach, to budulec trzeba samemu wytworzyć
- Kiedy zmienisz sposób w jaki widzisz świat, możesz zmienić świat, który widzisz
- Przyjęte ramy pojęciowe wykluczają alternatywę

open '22
eyes
economy
summit

Open Eyes Economy Summit 7!

22-23 listopada 2022

Dziękuję za uwagę